

Талдикін О.В.

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 340

НАДДЕРЖАВНА ВЛАДА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

За бесконтрольной глобализацией торговли и финансовых потоков неизбежно последует глобализация общественных конфликтов и террор. Если мы желаем сохранить качество нашей жизни, нашу свободу и личные перспективы, нам придется глобализировать их предпосылки: человечество должно выработать новые правила, обеспечивающие свободу и достойные условия существования для всех людей.

Клаус Вернер, Ганс Вайс. Черная книга корпораций.

Розглянуто наддержавну владу в умовах глобалізації. Визначено структуру наддержавної влади. Подано класифікацію носіїв наддержавної влади за різними критеріями. Визначено форму наддержавного політичного режиму в умовах глобалізації. Надано особливості корпоратократичної форми наддержавного режиму.

Ключові слова: *глобалізація, влада, держава, наддержавна влада, форма наддержавного режиму, корпоратократія.*

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси в сучасному світі обумовлюють утворення принципово нових форм організації економічного, політичного і культурного життя, характерною рисою, якого стає інтеграція. Оскільки процес глобалізації є наслідком еволюції державно оформлених протягом багатьох століть ринкових систем [1], така інтеграція створює умови для виникнення та розвитку різного роду наддержавних утворень, передусім економічного та політичного характеру. Політичний аспект глобалізаційних процесів проявляється у трансформації суверенітету держави, скороченню його складових, шляхом делегування державою власних владних повноважень новоутвореним наддержавним структурам. Актуальність проблеми виникнення і розвитку наддержавних форм влади, на наш погляд, обумовлена наявністю факторів наддержавного владного впливу взагалі, та існуванням чисельних наслідків уже сформованих прийомів, способів та методів реалізації наддержавної влади зокрема.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Теоретичну основу статті склали положення, вироблені загальною теорією держави і права, теорією міжнародного права та політологією. Сформульовані теоретичні узагальнення спиралися на наукові досягнення вітчизняних і зарубіжних авторів. Особливе значення мали праці, на які посилається автор, зокрема: Е. Альтфатера, К. Вернера, Г. Вайса, М. Голдмана, В.А. Дергачова,

А. Ждановської, О.Ю. Маслова, І.В. Новикової, В.В. Ольшанського, К.А. Солодухіна, М. Чоссудовського, Дж. Х. Х. Уейлера, Х.С. Якименко

Метою даної статті є спроба автора, на основі аналізу джерельно-правової бази та бібліографії, визначити особливості наддержавної влади, її структуру та надати розгорнуту класифікацію суб'єктів наддержавної влади, визначити домінуючу форму наддержавного політичного режиму в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Наддержавні прояви влади являють собою форми, передусім, політичного та економічного характеру. Іноді політичну владу ототожнюють з владою державною. Але політична влада реалізується не тільки в межах держави, вона здійснюється за допомогою інших інститутів політичної системи наддержавного та регіонального характеру. Отже, політична влада ширше за змістом від влади державної. Безумовно, що наддержавна влада є одним із різновидів влади політичної. Її суб'єкти мають можливість використовувати доволі широкий спектр ресурсів від економічних і примусових до маніпулювання свідомістю і поведінкою людей всупереч їх інтересам. В.В. Ольшанський наводить такий приклад наддержавної влади: «ООН формує всесвітню систему міжнародних владних відносин, а Євросоюз - регіональну, в межах яких окремі держави несуть певну відповідальність за виконання міждержавних домовленостей, за охорону природи і т.д. Відповідні інститути цих організацій контролюють виконання окремими державами обов'язкових для них рішень, застосовуючи для цього систему санкцій - від економічних до військових» [2].

За своєю структурою, а структура політичної влади, також включає три основні елементи, наддержавна влада складається із суб'єктів влади, об'єктів влади та ресурсів влади.

К.А. Солодухін зазначає що наддержавна влада, будучи особливим видом публічної влади і перебуваючи ще тільки в процесі формування, являє собою досить новий, повною мірою не вивчений феномен суспільно-політичному житті. Разом з тим більшість органів міжнародних організацій, що діють на підставі того чи іншого міжнародного договору, як правило, здійснюють лише загальну координацію діяльності держав - учасниць договору; рішення таких органів мають рекомендаційний характер і забезпечені в основному силою громадської думки. Не випадково міжнародне публічне право розглядає міжнародні організації як орган співробітництва держав, а не орган наддержавної влади. В якості основних суб'єктів, діяльність яких виходить за рамки окремих держав, він вважає різні міжурядові організації, неурядові організації, транснаціональні корпорації [3].

Враховуючи наведене, зазначимо також про необхідність розмежування суб'єктів наддержавної влади з носіями наддержавної влади. *Суб'єкти наддержавної влади* — це глобалізовані соціальні групи, насамперед панівні класи, правлячі еліти та окремі лідери світового масштабу; *носії влади* — наддержавні організації, органи і установи, утворені для реалізації інтересів цих політично та економічно домінуючих соціальних груп.

Носії наддержавної влади є колективними та можуть бути поділені за ро-

лю, яку вони відіграють у політичному житті. Вони не завжди *первинні*, тобто ті, що генерують політичні цілі, задля забезпечення інтересів суб'єктів наддержавної влади, а можуть виступати як *вторинні* – ті, що реалізують цілі безпосередньо в життя. Звернемо увагу на той факт, що реалізація цілей суб'єктів наддержавної влади може бути покладена як на вторинних наддержавних носіїв, так і на інших носіїв політичної влади: державних, чи регіональних.

Регіоналізація, на думку В.А. Дергачова, взагалі, виступає в якості суб'єкта глобалізації [4]. Так, розвиток процесів регіоналізації в ЄС призвів до створення, на основі концепції «Європи регіонів», таких організацій, як: Асамблея європейських регіонів (Assembly of European Regions (AER)), Комітет регіонів тощо (Committee of the Regions (CoR)) [5-6]. Отже, за ступенем розповсюдження владного впливу носії наддержавної влади поділяються на *глобальні* та *регіональні*.

На наш погляд, існує необхідність виокремлення глобальної влади і наддержавної, коли перша є лише різновидом останньої. На думку О.Ю. Маслова, глобальна влада – це легітимна сила, що здійснює технологічний вплив на владні еліти суверенних держав у форматі примусу до прийняття рішень, у тому числі тих, що йдуть врозріз з національними інтересами. Глобальна влада прагне до радикальної мінімізації суверенітетів незалежних держав. Зазначимо, що сумнів викликає теза про легітимність глобальної влади, адже сам автор, далі розкриваючи основні ознаки глобальної влади, говорить про відсутність довірчої легітимності:

- прагнення до неухильного розширення своїх повноважень і сфер впливу;
- керівництво у своїх діях власним Статутом;
- ігнорування у своїх діях чинних норм міжнародного права;
- штучне створення правових прецедентів;
- відсутність довірчої легітимності (не обирається безпосередньо громадянами, а формується в рамках внутрішнього елітного відбору і "точкової" персонально орієнтованої селекції);
- прагнення до персоніфікації у публічній сфері та до тотальної закритості у сфері прийняття рішень [7].

За критерієм правомірності організації форм і методів здійснення діяльності, носіїв наддержавної влади можна поділити на легітимні і нелегітимні.

Легітимні – влада яких набувається у законний спосіб, а самі вони мають строго регламентований порядок формування.

Нелегітимні – наддержавна влада яких отримана у незаконний спосіб, в даному випадку не є офіційно визнаною, та знаходить свій прояву формі *м'якої сили* (англ. Softpower), наприклад, як *нетократія* [Докладно див.: 8, с. 138-139].

За ступенем публічності наддержавної влади її носії поділяються на: публічні і непублічні (приховані, тіньові).

Публічні носії наддержавної влади виступають від імені держав, а їхня діяльність має публічно-владний характер і оформляється в переважній більшості випадків у вигляді формально-правових рішень, що підлягають оприлюдненню.

Непублічними носіями наддержавної влади є ті, сутність яких прихована, незрозуміла для пересічних громадян, доступ до відповідної інформації є закритим, а політична діяльність – тіньовою.

За домінуючим фактором об'єднання носії наддержавної влади поділяються на: *політико-територіальні* та *торгово-фінансові*.

Якщо в структурі форми держави виділяють форму державного територіального устрою як спосіб поділу держави на складові частини, та характер владних взаємовідносин між ними та державою [9, с. 84], то в сучасних умовах глобалізованого світу вже створено та функціонують як носії наддержавної влади утворення, що мають наддержавний територіальний устрій у якості основного фактору об'єднання. Цілі, форми та правовий статус об'єднання певних держав та їхніх територій є легітимними, офіційними і публічними. Такими носіями влади регіонально-територіального плану вже традиційно виступають: наднаціональний союз, союзна держава, конфедерація, співдружність, континентальний союз.

Наднаціональний союз: об'єднання держав, що передбачає існування системи наднаціональних органів з універсальною компетенцією; примат наднаціонального за своїм характером права інтеграційного об'єднання над нормами національного права, його пряма дія; прийняття рішень кваліфікованою більшістю голосів держав-членів з переважної більшості питань; приналежність наднаціональному органу права тлумачити установчі договори («конституцію») об'єднання, можливість застосування санкцій до держав-членів за невиконання його норм [10, с. 12]. Поняття «наднаціональний союз» іноді використовується, щоб описати Європейський союз (EU) як принципово новий тип організації наддержавної влади. Якщо наділення ООН наддержавними повноваженнями – це приклад наддержавної публічної влади світового (глобального) рівня, то прикладом наддержавної публічної влади регіонального рівня є Європейський Союз [3].

Джозеф Х. Х. Уейлер у роботі «Подвійний Характер наднаціонального», виділяє два головних аспекти європейської наднаціональності:

- відносини та ієрархія, які існують між громадськими політичними стратегіями та юридичними заходами, з одного боку, і конкуруючої політикою та юридичними заходами держав-членів, з іншого (виконавчий аспект);
- наднаціональність Decisional (прийняття рішень): організаційна структура і прийняття рішення, якими такі заходи розпочаті, обговорені, сформульовані, проголошені і, нарешті, виконані (законодавчо-судовий аспект) [11, с. 339-350].

Союзна держава: унікальна наддержаність Російської Федерації та Республіки Білорусь, є поетапно організовуваним єдиним політичним, економічним, військовим, митним, валютним, юридичним, гуманітарним та культурним простором. Наддержавні владні повноваження Союзної держави передбачають розповсюдження на зовнішню політику, оборону і безпеку, бюджетну, грошово-кредитну та податкову системи, митні питання, системи енергетики, транспорту і зв'язку. Разом з тим кожна держава зберігає суверенітет, незалежність, територіальну цілісність, державний устрій, конститу-

цію, державний прапор, герб. Союзна держава часто розглядається як різновид конфедеративного союзу.

Конфедерація – союз суверенних держав, які об'єднуються для досягнення певної мети, передають частину владних повноважень спільним органам влади для координації сумісних дій, при збереженні в інших питаннях повної самостійності. Цей союз характеризується такими рисами:

- відсутність загальної для всієї конфедерації єдиної території і державних кордонів;
- відсутність загальних законодавчих органів і системи управління;
- відсутність загальних для всієї конфедерації конституції, системи законодавства, громадянства, судової та фінансової систем;
- відсутність суверенітету конфедерації, збереження суверенітету і міжнародно-правового статусу її членів;
- наявність загального конфедеративного органу, який складається з делегатів суверенних держав;
- рішення загальних конфедеративних органів приймається за принципом консенсусу: у випадку незгоди з ним членів конфедерації таке рішення не є обов'язковим і не тягне за собою яких-небудь санкцій (це право нуліфікації);
- наявність права виходу зі складу конфедерації у кожного з її суб'єктів.

Співдружність як особливу форму наддержавного устрою визначають як організовано оформлене об'єднання держав, що виступають як асоційовані учасники при збереженні ними повного суверенітету та незалежності (Співдружність Незалежних Держав, Британська співдружність націй, Європейська співдружність у Західній Європі). Співдружність часто ототожнюють з конфедерацією, називають її сучасним різновидом.

Можна виокремити такі ознаки поняття співдружності:

- в основу її утворення покладені міждержавний договір, статут, декларація, угоди та інші юридичні акти;
- цілі об'єднання держав можуть бути різними: економічні, культурні та ін.;
- члени співдружності володіють повним суверенітетом та незалежністю, оскільки це не держава, а наддержавне утворення;
- вона здійснює свою діяльність через загальні координаційні органи (Рада глав держав або глав урядів, Міжпарламентська асамблея та ін.), рішення яких мають рекомендаційний характер;
- відносини між державами у співдружності будуються на основі норм і принципів міжнародного права;
- наявність права виходу зі співдружності.

На наш погляд, таке об'єднання держав має перехідний характер: можливо, його розвиток йде у напрямку створення конфедерації чи навіть федерації; або, навпаки, може привести до дезінтеграції, адже в сучасних умовах глобалізованого світу цілком прогнозованим є створення нових наддержавних форм устрою на основі традиційних [9, с. 86-87].

Континентальний союз: міжурядова наднаціональна політична форма об'єднання держав, що розташовані на певному континенті або близько до

нього. Територіальна належність до одного континенту, таким чином, виступає домінуючим фактором об'єднання, наприклад: Африканський союз, Європейський союз, Союз південноамериканських держав.

До чисельних *торгово-фінансових* носіїв наддержавної влади глобального характеру можна віднести такі вже традиційні міжнародні організації, як: Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світова організація торгівлі (СОТ), Всесвітній банк (ВБ) тощо.

Міжнародний валютний фонд (International Monetary Fund, IMF) формально є спеціальним агентством Організації Об'єднаних Націй та належить до організацій глобального масштабу. Сьогодні МВФ налічує 187 держав-членів, на сім держав менше, ніж в Організації Об'єднаних Націй. МВФ покликаний підтримувати стабільність валют і впорядкованість міжнародних валютних угод. Перспективні цілі - сприяння економічному зростанню та подолання безробіття. Для зміцнення стабільності валюти МВФ надає значні фінансові позики країнам групи ризику, але пов'язує ці транші з певними умовами, наприклад, такими як різке зниження витрат у державному секторі економіки підсиленням податкового тиску та іншими. У багатьох випадках це призводило до значних деструктивних явищ у соціальній інфраструктурі держав, передусім у сфері освіти та охорони здоров'я.

Вищий керівний орган: Рада управляючих (англ. Board of Governors) приймає рішення за принципом «зваженості» голосів, кількість яких визначається часткою в капіталі, що, у свою чергу, надає можливість провідними державами впливати на діяльність фонду, виходячи зі своїх інтересів, та здійснювати контроль над процесом прийняття рішень.

Варто зазначити, що пропозиція МВФ взяти кредит в іноземній валюті, а потім виплачувати зовнішній борг часто призводить до переорієнтації економіки держави боржника виключно на експорт, що ставить під загрозу її продовольчу безпеку (як це було у країнах Африки, на Філіппінах) [12].

Світова організація торгівлі СОТ (англ.: World Trade Organization, WTO) має заявленою метою: поширення ідей і принципів вільної торгівлі і стимуляцію економічного зростання. Членство у СОТ стало сьогодні практично обов'язковою умовою для будь-якої країни, що прагне інтегруватися у світову економіку. Але діяльність СОТ на сьогодні далеко виходить за рамки торговельних та економічних стосунків. Правила СОТ базуються на принципі двосторонніх договорів між членами з метою взаємного відкриття їх ринків. Держава, що вступила до СОТ, вже не може як суверенна держава просто змінити власну економічну політику: відмовитися від зобов'язань перед СОТ можна тільки через три роки після набрання чинності цих договорів і тільки після виплати компенсацій торговим партнерам, які зазнали збитків.

Цікава річ, що при вирішенні конфліктів між членами СОТ використовує власний квазі-судовий орган (Dispute Settlement Body). За допомогою цього органу СОТ може змусити національні уряди скасувати федеральні та регіональні закони, що регулюють, зокрема, захист довкілля, або соціальні стандарти [докладно див.: 13-14].

Цікаво, що на відміну від Міжнародного валютного фонду та Світового

банку, в СОТ діє принцип, коли кожен член організації має один голос, де кожен відсутній голос найбільш бідніших країн, які не мають постійного представництва автоматично вважається голосом «за». Деталі регламентуючих положень СОТ розробляються посадовими особами, які ніким не обираються. Отже, національні парламенти отримують можливість лише ратифікувати чи відхилити поданий пакет документів [15].

Ще однією великою фінансовою організацією, що була створена за підсумками Бреттон-Вудської конференції в США в 1944 році, є *Світовий банк* (The World Bank) - міжнародна фінансова організація, яка ставить метою організацію фінансової та технічної допомоги країнам [16]. В наш час Світовий банк включає в себе: Міжнародний банк реконструкції та розвитку; Міжнародну асоціацію розвитку; Міжнародну фінансову корпорацію; Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій; Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів тощо. Всі ці організації є Групою Світового банку [17].

Відповідно до Декларації тисячоліття Світовий банк разом з іншими міжнародними організаціями зосередив свою діяльність на досягненні восьми цілей (повинні бути досягнуті до 2015 року!), сформульованих під егідою ООН, а саме:

- ліквідація бідності і голоду;
- забезпечення загальної початкової освіти;
- заохочення рівності чоловіків і жінок та розширення прав і можливостей жінок;
- скорочення дитячої смертності;
- поліпшення охорони материнства;
- боротьба з ВІЛ / СНІД, малярією та іншими захворюваннями;
- забезпечення поступового розвитку;
- формування глобального партнерства в розвитку [18].

Вирішуючи ці завдання, Світовий банк кредитує країни з середнім та низьким рівнем доходу. Владний вплив його діяльності на ці країни, яка, до речі, вже протягом тривалого часу критикується різними неурядовими організаціями, важко не помітити. Надання кредитів часто ставиться в залежність від умов, виконання яких де-факто знекровить країну, яка отримує кредит. При цьому мало значення надається соціальній та екологічній прийнятності фінансованих проектів. Так, під статтею «Допомога розвитку» виявляється сприяння великим проектам, які руйнували життєвий простір корінного населення, тоді як інвестори отримували величезні прибутки. Ще сьогодні більшість країн, що розвиваються, витрачає більшу частину свого бюджету на виплату кредитів міжнародним фінансовим інститутам і банківським установам Заходу. Нагляд за поверненням боргів здійснюють Світовий банк і МВФ. Вони приймають рішення про нові фінансові вливання [19].

Розглядаючи глобальну архітектуру влади, О.Ю. Маслов стверджує: «діючі глобальні наддержавні інститути не здатні запобігти майбутній світовій кризі. А які глобальні наддержавні чи міждержавні інститути будуть створені в ході нової світової кризи? І чи є відповідні подання і концепції у глобальної інтелектуальної еліти в аспекті створення нових легітимних наддержавних регулюючих органів?» [7].

При розгляді суб'єктів та носіїв наддержавної влади, цілком слушним пос-

тає питання: яку роль в даному аспекті відіграють транснаціональні корпорації?

Транснаціональні корпорації є досить автономними по відношенню до політики окремих держав. Вони мають головною метою отримання прибутку і реалізують власні цілі за допомогою філій, які діють одночасно у кількох державах, тоді як центр управління тієї чи іншої ТНК знаходиться в одній з них. Економічна могутність транснаціональних корпорацій сьогодні зросла настільки, що перевищує потенціал окремих держав. Найбільші ТНК, володіючи величезними економічними ресурсами, можуть надавати (і надають) значний вплив не тільки на економічну, але й на політичну сферу різних держав [3]. Безумовно, що Транснаціональні корпорації в реалізації власних цілей власників виступають в якості впливових міжнародних політичних лобі. Чисельні факти втручання транснаціональних корпорацій в політичне життя окремих держав, шляхом лобіювання інтересів їх власників іншими шляхами свідчать про те, яку важливу роль вони відіграють у міжнародних відносинах в умовах глобалізації. Так, хоча за вимогами СОТ щоб змінити законодавство іншої країни, ініціаторами формально виступають держави-члени, як правило, за такими заявами стоять транснаціональні корпорації, яким «заважає» той чи інший закон у державі, де вони збираються займатися бізнесом [20]. Західні фірми не тільки експлуатують мільйони трудящих; вони отримали ще й тотальний контроль над природними багатствами безлічі країн. Ангола, Бразилія, Індонезія, Конго, Нігерія, а з ними більшість країн, що розвиваються, володіють майже невичерпними природними скарбами, такими як: нафта, золото, алмази, мідь, благородне дерево, кава, какао та банани. Будучи «власниками» цих ресурсів, вони об'єктивно у багато разів багатші більшості індустриальних країн. Разом з тим величезні маси людей в цих країнах голодують; у них немає доступу ні до медицини, ні до освіти [19].

Отже, поза всяким сумнівом, ТНК можуть бути визнані в якості непублічних, не легалізованих, нелегітимних глобальних носіїв наддержавної влади, а правлячі еліти, які володіють ними, контролюють їх, виступають в якості тіньових суб'єктів наддержавної влади.

Величезні економічні та фінансові ресурси, політичні важелі транснаціональних корпорацій, що обумовлюють їх статус як носіїв наддержавної влади, визначають сукупність прийомів, способів та методів її здійснення. Це у свою чергу надає можливість стверджувати про існування такої форми наддержавного політичного режиму, за якої влада, яка впливає на уряди держав, здійснюється через могутні й багаті корпорації – *корпоратократичної форми* (від англ.: *Corporatocracy* - «влада корпорацій»).

Особливостями, що характеризують корпоратократичну форму наддержавного режиму, на наш погляд, можна визначити такі:

- ідеологічною основою корпоратократичної форми наддержавного політичного режиму виступає неоліберальна модель, яка на державному рівні передбачає формальне декларування демократичних цінностей, де-факто сприяє затвердженню їх симулякру;

- нерозвиненість або відсутність норм міжнародного права, якими б встановлювалися демократичні принципи утворення суб'єктів та носіїв наддержавної влади, визначався їх статус і компетенція, забезпечувалась досту-

пність інформації про їх діяльність, а також прийомів, способів та методів здійснення влади;

- ослаблення інтересів окремо взятої держави, скорочення її суверенітету та перетворення національної держави у постсучасну сервісну організацію глобального співтовариства, коли національні уряди все більше діють як представники інтересів корпорацій;

- делегування частини повноважень наддержавним міжнародним суб'єктам влади;

- втручання транснаціональних корпорацій в політичне життя держави;

- звуження функцій держави до фіскальної та поліцейської сфери, коли надання соціальних послуг населенню передається місцевій владі, або взагалі переводиться у сферу ринкової конкуренції;

- скорочення соціальної функції держави, передусім шляхом активного втручання наддержавних міжнародних фінансових організацій в соціальну політику тих держав, які кредитуються;

- штучне гальмування процесів подолання бідності, адже більшість транснаціональних корпорацій виробляють свою продукцію в бідних країнах, в яких вони зацікавлені в утримуванні низького рівня заробітної плати.

Висновки.

Наддержавна влада є одним із різновидів влади політичної. Її суб'єкти мають можливість використовувати доволі широкий спектр ресурсів – від економічних і примусових до маніпулювання свідомістю і поведінкою людей всупереч їх інтересам.

За своєю структурою, а структура політичної влади також включає три основних елементи, наддержавна влада складається із суб'єктів влади, об'єктів влади та ресурсів влади.

Зазначимо про необхідність розмежування суб'єктів наддержавної влади з носіями наддержавної влади. *Суб'єкти наддержавної влади* — це глобалізовані соціальні групи, насамперед панівні класи, правлячі еліти та окремі лідери світового масштабу; *носії влади* — наддержавні організації, органи і установи, утворені для реалізації інтересів цих політично та економічно домінуючих соціальних груп.

Носії наддержавної влади є *колективними* та можуть бути поділені за роллю, яку вони відіграють у політичному житті. Вони не завжди *первинні*, тобто ті, що генерують політичні цілі, задля забезпечення інтересів суб'єктів наддержавної влади, а можуть виступати в якості *вторинних* – тих, які реалізують цілі безпосередньо в житті.

Реалізація цілей суб'єктів наддержавної влади може бути покладена як на вторинних наддержавних носіїв, так і на інших носіїв політичної влади: державних чи регіональних.

Існує необхідність виокремлення глобальної влади і наддержавної, коли перша є лише різновидом останньої.

За ступенем розповсюдження владного впливу носії наддержавної влади поділяються на глобальні та регіональні.

За критерієм правомірності організації форм і методів здійснення діяльності, носіїв наддержавної влади можна поділити на легітимні і нелегітимні.

За ступенем публічності наддержавної влади її носії поділяються на: публічні і не публічні (приховані, тіньові).

За домінуючим фактором об'єднання носії наддержавної влади поділяються на: політико-територіальні та торгово-фінансові.

Транснаціональні корпорації можуть бути визнані в якості непублічних, не легалізованих, нелегітимних глобальних носіїв наддержавної влади, а правлячі еліти, які володіють ними, контролюють їх, виступають в якості тіньових суб'єктів наддержавної влади.

Величезні економічні та фінансові ресурси, політичні важелі транснаціональних корпорацій, що обумовлюють їх статус як суб'єктів наддержавної влади, визначають сукупність прийомів, способів та методів її здійснення. Це у свою чергу надає можливість стверджувати про існування такої форми наддержавного політичного режиму, за якої влада, яка впливає на уряди держав, здійснюється через могутні й багаті корпорації корпоратократичної форми.

Бібліографічні посилання

1. Новикова И. В. Глобализация, государство и рынок: ретроспектива и перспективы взаимодействия. – Мн.: Акад. упр. При Президенте Респ. Беларусь, 2009.
2. Ольшанский В.В. Власть и политика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uchebnik-online.com/soderzhanie/textbook_294.html.
3. Солодухин К.А. Надгосударственная власть и первый финансовый кризис // Конституционное и муниципальное право. – 2010, № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.center-bereg.ru/o2751.html>
4. Дергачов В.А. Глобалистика. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 303с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dergachev.ru/book-6/index.html>.
5. The history of AER. June 15th 1985 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aer.eu/the-history-of-aer/>.
6. Key facts [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/key-facts.aspx>.
7. Маслов О. Ю. Новая глобальная архитектура и 6 отличительных признаков глобальной власти (Заметки по новейшей глобальной истории, часть 24) // Ежедневное независимое аналитическое обозрение, 02.09. 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.polit.nnov.ru/2009/09/03/globalpower24/>.
8. Талдикін О.В. Нетократія в інформаційному суспільстві. Спроба класифікації в контексті теорії влади // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. – 2013. - №1(65). – С. 138-139.
9. Талдикін О.В. Типологія та форма держави // Теорія держави і права: підруч. / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю.А. Ведерніков. – 2-е вид. перероб. І доп. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015; Ліра ЛТД. – Розділ 5. с. 84.
10. Якименко Х.С. Європейський Союз: правова природа об'єднання. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – Х., 2009.
11. Weiler J.H.H. The Community system: the dual character of supranationalism // Yearbook of European Law. 1981. No 1, pp. 267-281, а також: Weiler J.H.H. Epilogue: 'Comitology' as Revolution – Infranationalism, Constitutionalism and Democracy // EU Committees / Ed. by Christian Joerges and Ellen Vos. Oxford: Hart, 1999. P. 339-350.
12. Эльмар Альтфатер. Продовольственный кризис. Докл., прочит. на конф.: «Два капитализма в России», Пер. с нем. А. Ждановской [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://scepsis.net/library/id_2042.html.
13. Ждановская А. Что такое ВТО? В чьих интересах в ВТО принимаются решения? Чем опасна ВТО? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://scepsis.net/library/id_2546.html.
14. Gemäß Artikel XXI und XXIII; Vorwärtsimmer, rückwärtsnimmer: das GATS als Einbahnstraße, in: WEED (2003): Die letzte Grenze. GATS: Die

Dienstleistungsverhandlungen in der WTO. Sachstand, Probleme, Alternativen. Berlin, unter. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.weed-online.org, S. 31.

15. Chossudovsky M. Stattle und darflberhinaus. Die Entwaffnung der neuen Weltordnung, 1999.

16. Goldman, Michael. Imperial Nature: The World Bank and Struggles for Social Justice in the Age of Globalization. New York: Yale University Press, 2005 pp. 52-54.

17. Официальный сайт Всемирного банка на русском языке [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/ru/about>.

18. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций. Утверждена резолюцией № A/RES/52/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_621.

19. Клаус Вернер, Ганс Вайс. Черная книга корпораций. Пер с нем. А. Шавердян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://coollib.net/b/161141/read#t1>.

20. Vgl. Korten, David (1995): When corporations rule the world. – London, S.175.

Талдыкин А. В. Надгосударственная власть в условиях глобализации. Рассмотрена надгосударственная власть в условиях глобализации. Определена структура надгосударственной власти. Представлена классификация субъектов надгосударственной власти по различным критериям. Определена форма надгосударственного политического режима в условиях глобализации. Представлены особенности корпоратократичной формы надгосударственного режима.

Ключевые слова: глобализация, власть, государство, надгосударственная власть, форма надгосударственного режима, корпоратократия.

Taldykin O. V. Supranational power in the context of globalization. The author has considered supranational authority in the context of globalization, the structure of state power, the classification of subjects of supranational power by various criteria, the shape of supranational political regime in the context of globalization, the features of corporatocratic form of supranational regime.

Certainly, supranational authority is one of the varieties of political power. Its subjects have to use quite a wide range of resources to the economic and coercive manipulation and behavior contrary to their interests. The structure of political power includes three main elements: supranational government consists of government entities, objects of power, resources and power. The author has noted about the impossibility of identifying subjects of supranational authorities with supranational authority.

Subjects of supranational authorities, as holders of power are collective and may be shared by the role they play in political life. They are not always the primary, that is, those that generate political objectives, and can act as secondary subjects – those who sell directly to the purpose of life. The author has paid attention to the fact that the realization of business goals of supranational authority can be assigned as the secondary supranational entities and other subjects of political power: the state, or regional. There is a need for isolation and supranational global power, when the first is just a kind of latter.

So the degree of dissemination of the powerful influence of supranational government entities are divided into global and regional. In terms of the legality of the organization forms and methods of implementation, the subjects of supranational bodies can be divided into legitimate and illegitimate. The degree of publicity supranational authorities its subjects are divided into: public and non-public (hidden, shadow).

By dominant factor as sociations of supranational bodies divided into: the political-territorial, trade and financial. Undoubtedly, the TNC may be recognized as a non-public, not legalized is not legitimate subjects of global supranational authority.

Huge economic and financial resources, political leverage of transnational corporations, which determine their status as subjects of supranational bodies, define a set of methods, techniques of implementation. This in turn makes it possible to affirm the existence of such forms of supranational political regime in which power that affects governments, through powerful and wealthy corporations: corporatocracy form.

Keywords: globalization, power, government, supranational authority, a form of supranational regime of corporatocracy.